

SCIENCE DIRECT VERİ TABANINDA YER ALAN DERGİLERDE “TURİZMDE TAŞIMA KAPASİTESİ” İLE İLGİLİ YAYIMLANAN MAKALELERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Araştırma Makalesi

Gülsüm TABAK*, Sibel CANİK**

ÖZET

Kaynakların sürdürülebilirliği açısından çevre ile yakından ilgili olan turizm sektörü, genel olarak kaynakların pazarlanması sırasında kısa vadeli yararlar peşinde koşmakta ve hammaddesi olan bu kaynaklara zarar verebilmektedir (Aslan ve Aktaş, 1994). Özellikle son yıllarda turizm sektörünün hızla gelişmesi, turist sayısının sürekli artması, destinasyonlara olan talebin yoğunlaşması olumsuz birtakım etkilere neden olabilmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006). Ekonomik, sosyal, kültürel, fiziksel ve doğal alanlarda meydana gelen olumsuz etkiler turizm sektöründe yeni yöntem, teknik ve arayışlarını gündeme getirmiştir. Turizm sektörünün kendi başlangıç ve sınırlarının olabileceği ve bu sınırları yine turizm sektörünün tayin edebileceğine yönelik olan “taşıma gücü kapasitesi” bu arayışlardan birisidir (Saveriades, 2000).

Yapılan literatür taramasında gerek taşıma kapasitesi gerek taşıma kapasitesi türleri üzerine çalışmalar mevcuttur. Ancak bu çalışmaları bibliyometrik bakış açısıyla analiz eden çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Science Direct veri tabanında “Turizmde Taşıma Kapasitesi” konusunu ele alan makaleleri çeşitli parametrelere göre analiz etmektir. Bunun için, bibliyometri yönteminden yararlanılmış ve 1974-2019 yılları arasında turizmde taşıma kapasitesini inceleyen 87 makale değerlendirilmiştir. Analizlerde makalelere ilişkin “yıl”, “sayfa sayısı”, “yöntem”, “makale türü”, “taşıma kapasitesi türü”, “yazar sayısı”, “dergi”, “ülke”, “atıf sayısı”, “çalışılan konu” parametreleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda incelenen makalelerin genel olarak tek ve iki yazarlı olduğu ve en çok çalışmanın 2017 yılında yayımlandığı belirlenmiştir. Ayrıca büyük oranda herhangi bir taşıma kapasitesi türü tercih edilmemiş ancak tercih edilenler arasında çevresel taşıma kapasitesinin yoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir. İncelenen makalelerde araştırma yaklaşımı açısından nicel araştırmaların tercih edildiği ve araştırma makalelerinin yoğunlukta olduğu saptanmıştır. Araştırma alanı olarak en çok tercih edilen ülke Çin, en çok tercih edilen dergi “Tourism Management” dergisidir. Ayrıca çalışma konusu olarak “Kıyı alanlarında rekreasyon ortamları yönetimi”nin tercih edildiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Science Direct, Turizmde Taşıma Kapasitesi, Bibliyometrik Analiz.

JEL Sınıflama Kodları: L83, N50

*Öğr. Gör., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Eğirdir Meslek Yüksekokulu Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, gulsumtabak@isparta.edu.tr, orcid.org/0000-0001-8735-348X

** Öğr.Gör., Yozgat Bozok Üniversitesi Sorgun Meslek Yüksekokulu Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, sibel.canik@yobu.edu.tr, orcid.org/0000-0003-0700-0823

“Tabak, G ve Canik, S. (2020). Science Direct Veri Tabanında Yer Alan Dergilerde “Turizmde Taşıma Kapasitesi” İle İlgili Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, Vol 4: No: 2, p111-123, doi: 10.30625/ijctr.737220”

Makale Gönderim Tarihi: 14.05.2020

Kabul Tarihi: 27.11.2020

SCIENCE DIRECT VERİ TABANINDA YER ALAN DERGİLERDE “TURİZMDE TAŞIMA KAPASİTESİ” İLE İLGİLİ YAYIMLANAN MAKALELERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Research Article

ABSTRACT

Tourism, which is closely related to the environment in terms of the sustainability of resources, generally pursues short-term benefits during the marketing of resources and can damage these resources, which are raw materials (Aslan and Aktaş, 1994). Especially in recent years, the rapid development of the tourism sector, the continuous increase in the number of tourists, and the intensification of the demand for destinations can cause some negative effects (Demir and Çevirgen, 2006). The negative effects in economic, social, cultural, physical and natural areas have brought new management techniques and searches to the agenda in the tourism sector. One of these pursuits is the “carrying capacity”, which indicates that the tourism sector may have its own beginnings and boundaries and that the tourism sector can determine these limits (Saveriadis, 2000).

The literature survey showed studies on both carrying capacity and carryingcapacity types. However, the number of studies analyzing these studies from a bibliometric perspective is quite limited. In this context, the aim of the research is to analyze the articles dealing with the subject of “Carrying Capacity in Tourism” in the Science Direct database taking various criteria into account. For this purpose, the method of bibliometry was utilized and 87 articles were examined which revealed the carrying capacity in tourism between the years 1974-2019. “year”, “number of pages”, “method”, “type of article”, “type of carrying capacity”, “number of authors”, “Journal”, “country”, “number of citations”, “subject studied” criteria were used in the analyses. As a result of the research, it was determined that the most of the studies were published in 2017, with only one or two authoroverall. In addition, no type of carrying capacity was preferred to a large extent, but environmentalcarrying capacity was found to be concentrated among the preferred ones. In the articles examined, itwas determined that quantitative research was preferred in terms of research approach and it wasconcentrated on research articles. The most preferred country as a research area is China, and themost preferred Journal is “Tourism Management”. In addition, as the subject of the study, “management of recreation environments in coastal areas” is noted.

Keywords: Science Direct, Carrying Capacity in Tourism, Bibliometric Analysis

JEL Classification Code: L83, N50

GİRİŞ

Dünyada kitlesel bir hareket haline gelen turizm sektörünün özellikle yoğun talebin yaşandığı turistik bölgelerde ekonomik, çevresel ve sosyal sorunlara yol açtığı bilinmektedir (Erdoğan, 2003). Diğer bir ifadeyle çevreyi bir kaynak olarak kullanan turizm bölgelerinin aşırı kullanılması ve sınırının zorlanması çevrenin bozulmasına, müşteri beklentilerinin karşılanmamasına, tatminsizliğe ve bölgede bulunan alanların verimini kaybetmesine neden olabilmektedir (Burkart ve Medlik, 1992). Turistik destinasyonların korunması, geliştirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için izlenecek önemli davranışlardan bir tanesi taşıma kapasitelerinin belirlenmesidir. Taşıma kapasitesi, “Fiziki, ekonomik ve sosyo-kültürel çevreye zarar vermeden ve ziyaretçi memnuniyetinde kabul edilemez bir düşüşe neden olmadan bir turistik destinasyonu aynı anda ziyaret edebilecek azami kişi sayısı” (UNWTO, 1981) şeklinde tanımlanabilir. Kısaca taşıma kapasitesi, “Dünyada gelişen insan faaliyetleri ile evrenin bu faaliyetleri taşıyabilme gücü arasındaki ilişkidir”.

Yapılan literatür taramasında turizmde taşıma kapasitesini inceleyen çok sayıda araştırma yapılmış olmasına rağmen; bu araştırmaları bir bütün olarak ele alan çalışmaya rastlanılmamıştır. Oysa bilimsel araştırmaların etkinliği, bu yayınları tarihsel gelişim sürecinde hem nitelik hem de nicelik açısından inceleyen yöntemlerle sağlanmaktadır (Al, Soydal ve Yalçın, 2010). Bu amaçla kullanılan yöntemlerden birisi de bibliyometridir. Bibliyometri, “bilimsel bilgi paylaşım araçlarının yazar sayısı, yayımlandığı yıl, yayımlandığı dergi, konu, yayın bilgisi gibi farklı özelliklerinin niceliksel olarak analiz edilmesidir” (Al ve Tonta, 2004; Yalçın, 2010). Bibliyometrik analiz, belirli bir alanda çalışılan konuları yıllar itibarıyla çeşitli özellikleri göz önüne alarak incelemektedir (Barca ve Hızıroğlu, 2009). Bu bulgular ile herhangi bir akademik alanda yapılmış çalışmalar çeşitli parametrelere ayrılarak incelenmekte ve bilimsel yayınların niteliği ve etkinliği hakkında bilgi sağlanmaktadır (Karataş, 2015).

Ele alınan konunun bibliyometrik açıdan ilk kez analiz edilmesi araştırmanın önemini ve özgünlüğünü göstermektedir. Ayrıca konuya ilişkin bilgilerin tek bir çatı altında toplanması tek kaynak üzerinden birçok bilgiye ulaşmasına katkı sağlayacaktır. Çalışmanın ele alınan konunun gelişim seyri ve geleceğine yönelik çıkarımda bulunabilmek açısından da yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Biblion (kitap) ve metric (nicel ölçüm) kelimelerinden oluşan bibliyometri kavramı ilk olarak 1969 yılında Allan Pritchard tarafından “İstatistiksel Bibliyografya veya Bibliyometri” adlı çalışmada yer almıştır (Borgman ve Furner, 2002; Cronin ve Sugimoto, 2014). Pritchard (1969) bibliyometriyi, “istatistiksel ve matematiksel yöntemlerin kitaplar ve diğer iletişim mecralarına uygulanması” şeklinde tanımlamıştır. Birçok açıdan önem arz eden bu yöntemin tercih edilmesinin sebepleri şu şekilde sıralanabilir:

- Belli bir konu üzerine yapılmış çalışmaların derlenerek incelenmesi ve bilgilerin bir çalışma altında toplanması bulgulara bir bütün halinde ulaşılmasını sağlamaktadır (Xiao ve Smith, 2006).
- Bibliyometrik yöntemler, bir alanda yapılmış olan çalışmaların konu başlıklarının ne yönde

yoğunlaştığını göstermektedir (Turan, 2014). Bunun da gelecekte yapılması düşünülen araştırmalara konu seçiminde yardımcı olacağı düşünülmektedir (Ece ve Çeşit, 2011).

- Bibliyometrik çalışmalarla bir yandan herhangi bir konudaki araştırmalar belirli kriterlere göre analiz edilirken diğer yandan da bunlar arasındaki etkileşimin boyutları görülebilmektedir (Önal, 2017).
- Belirli bir alandaki çalışmaların bibliyometrik açıdan incelenmesi, o alandaki gelişmelerin nasıl ilerlediğini görebilmek açısından önem arz etmektedir (Çiçek ve Kozak, 2012).
- Ayrıca bibliyometrik çalışmalar, atıfların analizinde, en çok kullanılan kaynakların belirlenmesinde ve temel dergilerin belirlenmesini sağlayacak veriler elde edilmesinde katkı sağlamaktadır (Tatar, 2010).
- Turizmin dinamik bir yapıya sahip olması, bu alanda yapılan çalışmaların gelişimini ve çeşitliliğini arttırmaktadır. Turizm alanındaki bibliyometri çalışmalarının önemi son zamanlarda tüm dünyada kavranmaya başlanmış bu yöndeki çalışmalar gün geçtikçe artmıştır (Özel ve Kozak, 2012; Gülü Demirbulat ve Tetik Dinç, 2017). Turizm ile ilgili yapılan bibliyometrik çalışmalardan bazıları aşağıdaki tabloda ele alınmıştır.

Tablo 1: Turizm Alanında Yapılan Bibliyometrik Çalışmalar

Yıl	Yazar	Konu	Örneklem
1999	Baloğlu ve Assante	Çalışmada, 7 yıllık dönemi kapsayan 5 otelcilik yönetimi dergisinde yayımlanan 1073 makale konu alanı ve araştırma yöntemlerine göre analiz edilmiştir.	“Cornell Hotel and Restaurant Administration”, “Hospitality Research Journal”, “International Journal of Hospitality Management”, “International Journal of Contemporary Hospitality Management” ve “FIU Hospitality Review” dergileri örneklem olarak ele alınmıştır.
1999	Kozak	Dünya genelinde “Turizm”, “Rekreasyon”, “Boş Zamanlar ve Değerlendirilmesi” alanlarında yayımlanmakta olan akademik dergiler incelenmiştir.	Araştırmada 33 dergi incelenmiştir. Bu dergiler; “Annals of Tourism Research”, “Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research”, “Festival Management & Event Tourism”, “FUI Hospitality Review”, “HSMIAI Marketing Review”...
2000	Riley ve Love	Niteliksel turizm araştırmalarının durumu incelenmiştir.	“Tourism Management”, “Annals of Tourism Research”, “Journal of Travel and Tourism”, “Marketing and Journal of Travel Research” dergileri incelenmiştir.
2005	Palmer Sese Montano	Turizm araştırmalarında istatistiksel yöntemlerin bibliyometrik analizi yapılmıştır.	1998-2002 arasında yayımlanan 12 turizm dergisinden oluşan bir grup seçilmiş ve 1.790 makale gözden geçirilmiştir
2008	McKercher	Çalışmada en fazla atıf alan akademisyenlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.	Çalışmada “Google Scholar” ve “Publishor Perish” veritabanları kullanılmıştır.
2011	Tsang ve Hsu	1978’den 2008’e kadar yayımlanan 6 İngilizce akademik dergiden seçilen 119 makale genel bir bakış açısı ile değerlendirilmiştir.	“Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly”, “International Journal of Hospitality Management”, “Journal of Hospitality and Tourism Research”, “Annals of Tourism Research”, “Tourism Management”, “Journal of Travel Research” dergileri incelenmiştir.
2012	Çiçek ve Kozak	Bu çalışmada, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi’nde yayımlanan hakem denetimli makalelerin üç dönem üzerinden çeşitli bibliyometrik özellikler çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır.	Bibliyometrik bir yaklaşımla değerlendirilen 202 makale incelenmiştir.
2012	Zencir ve Kozak	Türkiye’de Sosyal Bilimler Enstitüleri tarafından yayımlanan dergilerde turizm konulu makalelerin profili çıkarılmıştır.	Araştırmada 2000-2010 yılları arasında yayımlanan makaleler incelemeye alınmıştır.
2015	Temizkan Çiçek ve Özdemir	Çalışmada sağlık turizmi ile yayımlanan makalelerin incelenmesi amaçlanmaktadır.	Çalışmanın örnekleme, Türkçe akademik dergiler ve “ISI Web of Knowledge” veri tabanında 1991-2014 yılları arasında yayımlanan makalelerdir.
2016	Köseoğlu, Rahimi, Okumuş ve Liu	Bu çalışma turizmde bibliyometrik çalışmaları değerlendirmekte, ortaya çıkan temaları tasvir etmektedir.	Çalışmanın örnekleme, 2014 yılında SSCI tarafından derecelendirilen 9 turizm dergisi oluşturmaktadır.
2017	Yılmaz	Uluslararası alanyazında 1978-2015 yılları aralığında restoranlarda bahşiş ile ilgili yayımlanan makaleler incelenmiştir	Uluslararası veri tabanları olan EBSCO Host, JSTOR, SageJournal, Scopus, Springer Link, Wiley Online Library üzerinden tarama yapılmıştır.
2017	Sanchez, Del Río Garcia	WoS ve Scopus bilimsel bilgi platformlarını karşılaştırarak şarap turizmi ile ilgili bilimsel araştırmaların mevcut durumu ortaya konulmuştur	238 makale ve 122 farklı dergi incelenmiştir.
2018	Sökmen ve Özkanlı	Çalışmada gastronomi turizminin gelişim süreci belirlenmeye çalışılmıştır.	Çalışmanın örneklemini 2013-2018 yılları arasında “Journal of Tourism and Gastronomy Studies” dergisinde yayınlanan 281 makale oluşturmaktadır.
2019	Düşmezkalender ve Metin	Çalışmada, 2000-2018 yılları arasında yayımlanan alternatif turizm başlıklı makaleler incelenmiştir.	Çalışmada ulaşılan bulgulara YÖK Akademik veri tabanından ulaşılmıştır.
2019	Yeksan ve Akbaba	Çalışmada 2010-2017 yılları arasında sürdürülebilir turizm ile ilgili uluslararası alanyazında yayımlanan makaleler incelenmiştir.	Çalışma için “Web of Science” atıf indeksindeki 288 makale değerlendirmeye alınmıştır.

YÖNTEM

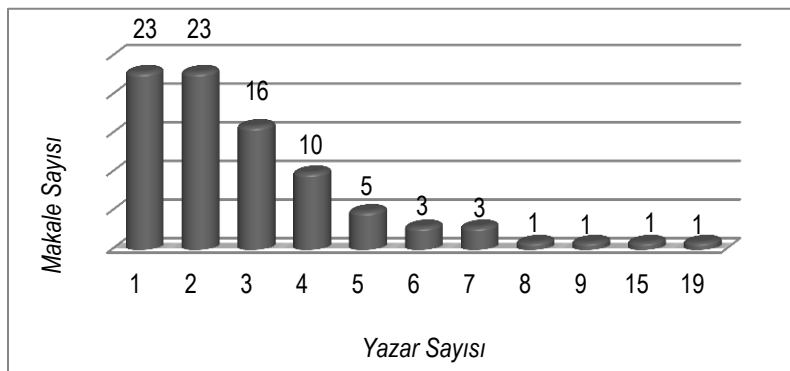
Bu çalışmada, 1974-2019 yılları arasında “Science Direct” veri tabanında “turizmde taşıma kapasitesi” konusunda yayımlanan 87 makalenin bibliyometrik analizini yapmak ve konuya ilişkin bilgiler sunmak amaçlanmıştır. Çalışmanın bir diğer amacı ise, turizmde taşıma kapasitesine ilişkin alanyazın gelişimini ortaya koymaktır. Makaleler, bilimsel gelişmelerin gözlemlenebilmesi ve değerlendirebilmesi açısından önemli bir göstergedir. Bu yüzden çalışmada makalelerin incelenmesi tercih edilmiştir. Bibliyometrik analiz; herhangi bir konuda alanyazın taramasının bibliyometrik yöntemlerle belirli parametreler çerçevesinde incelenmesidir (Lopez vd., 2011). Bibliyometrik verilere Elsevier’in hakem denetimli akademik literatür platformu olan “Science Direct” veri tabanından ulaşılmıştır. “Science Direct” veri tabanı 1977 yılında Elsevier yayınevi tarafından kurulmuştur. Veri tabanında 12 milyondan fazla akademik çalışma yayınlamış olup bünyesinde 3.500 akademik dergi ve 34.000 elektronik kitabı kapsamaktadır. Ayrıca 1823-2019 yılları arasında yayınlanan çalışmaları taramaya imkan sağlamak ve TÜBİTAK tarafından yayın teşvik programına dahil olan çok sayıda A sınıfı dergi de bu veri tabanından taranabilmektedir (Aydın Arslan, Arslan, Coşkun, 2016).

Çalışmada 1974-2019 yılları arasında yayınlanan makaleler tercih edilmiştir. Bu yılların seçilmesinin nedeni, turizmde taşıma kapasitesi konusundaki makalenin ilk olarak 1974 yılında yayımlanmış olmasıdır. Yıllar arasında karşılaştırma yapılırken

doğruluğun sağlanabilmesi için de analizin yapıldığı yıl çalışmaya dâhil edilmemiştir. Analizde kullanılan parametreleri ise, “yazar sayısı”, “yayımlandığı yıl”, “taşıma kapasitesi türü”, “araştırma yaklaşımı”, “makale türü”, “yayımlandığı ülke”, “yayımlandığı dergi” “çalışılan konu”, “sayfa sayısı” ve “atıf sayısı” şeklinde sıralamak mümkündür. Science Direct veri tabanında değerlendirmeye alınan makalelerde; anahtar kelimeler, özet ve başlık dikkate alınmış olup “tourism in carrying capacity”, “tourism carrying capacity” ve “carrying capacity” sözcükleri kullanılarak detaylı tarama gerçekleştirilmiştir. Makalelere 2 Mart 2020 ve 14 Mart 2020 tarihleri arasında ulaşılmıştır.

BULGULAR ve YORUM

1974-2019 yılları arasında turizmde taşıma kapasitesi ile ilgili 87 makale çeşitli parametrelerle incelenmiştir. Şekil 1’de makalelerin yazar sayılarına göre dağılımlarına yer verilmiştir. Turizmde taşıma kapasitesi konusunda yayımlanan makalelerde genel olarak tek yazarlı veya iki yazarlı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Tek yazarlı makale sayısı 23, iki yazarlı makale sayısı 23, üç yazarlı makale sayısı 16, 4 yazarlı makale sayısı 10, 5 yazarlı makale sayısı 5, 6 yazarlı makale sayısı 3, 7 yazarlı makale sayısı yine 3’tür. 8, 9, 15, 19 yazarlı makale sayıları ise 1 tanedir. Bulgulara göre, araştırmaya dahil olan makalelerin %53’ünü tek ve iki yazarlı makaleler oluşturmaktadır. Bu bulgu yazarların daha çok bireysel, iki veya üç yazarlı çalışma yaptıklarını göstermektedir.

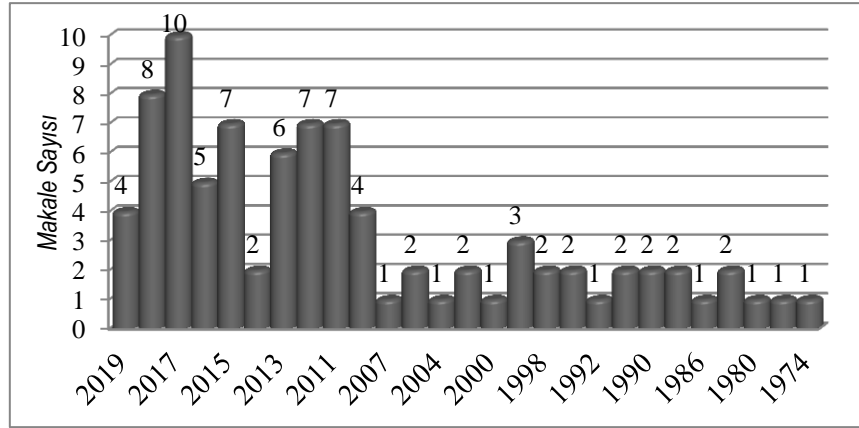
Şekil 1. Makalelerin Yazar Sayılarına Göre Dağılımı

Şekil 2’de makalelerin yayımlandığı yıllar baz alınarak oluşturulan bulgular yer almaktadır. 1974 ve 1975 yıllarında turizmde taşıma kapasitesi

konulu 1 tane çalışma bulunmaktadır. 1975 yılından 1980 yılına kadar turizmde taşıma kapasitesiyle ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

2000 yılına kadar toplam 20 çalışma bulunmaktadır. 2001, 2003, 2005, 2008 ve 2010 yıllarında herhangi bir çalışma yapılmamıştır. En

çok çalışmanın yapıldığı yıl 2017 (10) yıldır. Bunu 2018 (8), 2011(7), 2012 (7), 2015 (7) yılları takip etmektedir.

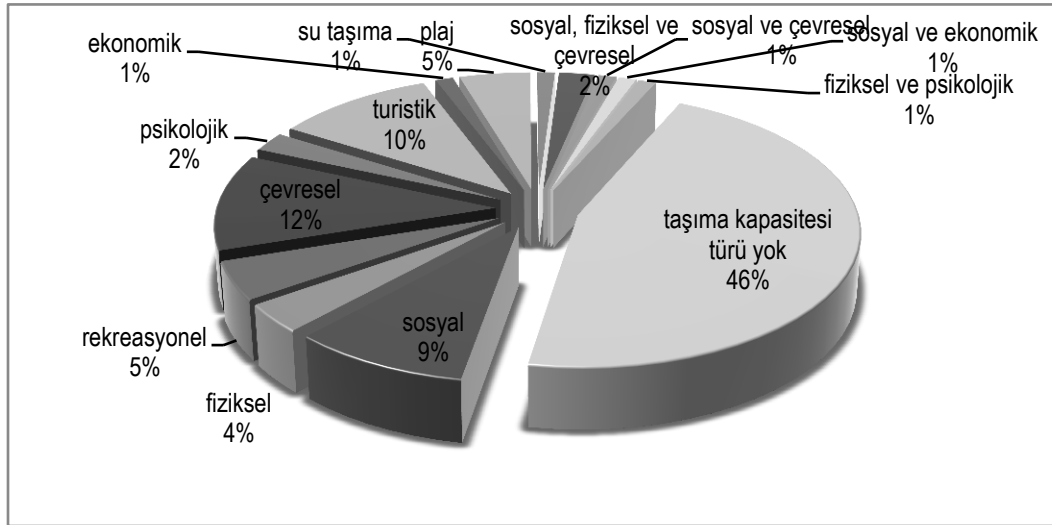

Şekil 2. Makalelerin Yayımlandığı Yıllara Göre Dağılımı

Bu noktada turizmde taşıma kapasitesiyle ilgili yayımlanan makalelerin sayısı 2011 yılından sonra artmıştır. Bunun nedenin ise, 2000 yılından sonra taşıma kapasitesi kavramının turizmde ön plana çıkması olduğu söylenebilir.

Çalışma kapsamında ele alınan turizmde taşıma kapasitesi, taşıma kapasitesi türü olarak incelendiğinde; %12 çevresel taşıma kapasitesi, %10 turistik taşıma kapasitesi, %9 sosyal taşıma

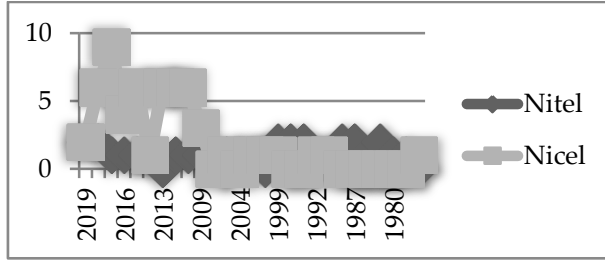
kapasitesi, %5 plaj taşıma kapasitesi, %5 rekreasyonel taşıma kapasitesi, %4 fiziksel taşıma kapasitesi olarak sıralanmaktadır. Çalışmalarda en az çalışılan taşıma kapasitesi türleri ise; su taşıma kapasitesi, sosyal ve çevresel taşıma kapasitesi, sosyal ve ekonomik taşıma kapasitesi, fiziksel ve psikolojik taşıma kapasitesidir. %46 oranında ise herhangi bir taşıma kapasitesi türü tespit edilememiştir.

Şekil 3. Makalelerin Taşıma Kapasitesi Türüne Göre Dağılımı

Makalelerde kullanılan araştırma yaklaşımları; herhangi bir alanda yapılmış çalışmalar hakkında bilgi sahibi olunmasına olanak tanımak ve ülkedeki bilimsel çalışmaların seviyesi hakkında somut

verilere ulaşmakta yardımcı olmaktadır (Kozak, 1994). Ele alınan yıllar arasında yayımlanan makalelerde kullanılan araştırma yaklaşımlarının dağılımı Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. Makalelerin Araştırma Yaklaşımlarının Yıllara Göre Dağılımı

Buna göre 87 makaleden 56 makalede nicel, 31 makalede nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiştir. Yıllar bazında değerlendirildiğinde ise, 1975-1990 yılları arasında nicel araştırma yaklaşımı kullanılmamıştır. 2000 yılına kadar daha çok nitel araştırma yaklaşımlarının, 2000 yılından sonra ise nicel araştırma yaklaşımlarının benimsendiği görülmektedir.

Tablo 2. Makalelerin Türüne Göre Dağılımı

Makale Türü	Makale Sayısı	%
Araştırma makalesi	86	98,9
Alan araştırması	1	1,1
Toplam	87	100,0

Tablo 3. Makalelerin Konu Olduğu Ünelere Göre Dağılımı

Üneler	Makale Sayısı	%	Üneler	Makale Sayısı	%
Çin	14	16,1	İngiltere	1	1,1
İtalya	4	4,6	İsrail	3	3,4
İspanya	7	8	İzlanda	1	1,1
Avustralya	4	4,6	Botsvana	1	1,1
Portekiz	4	4,6	Kıbrıs	1	1,1
Brezilya	5	5,7	Yunanistan	1	1,1
Meksika	1	1,1	Dominika	1	1,1
Amerika	4	4,6	Türkiye	2	2,3
Hollanda	2	2,3	Vietnam	1	1,1
Malezya	1	1,1	Kamboçya	1	1,1
Hırvatistan	2	2,3	Danimarka	1	1,1
Hindistan	1	1,1	Tayland	2	2,3
Arjantin	1	1,1	Japonya	1	1,1
Endonezya	1	1,1	Diğer	18	20,7
Çek Cumhuriyeti	1	1,1			
			Toplam	87	100,0

Bu üneler incelendiğinde 14(%16,1) çalışma ile Çin ilk sırada yer almaktadır. Çin'in ardından İspanya 7(%8) ve Brezilya 5(%5,7) gelmektedir. Sadece konuyla ilgili 1 çalışması bulunan üneler; Meksika, Malezya, Hindistan, Arjantin, Endonezya, Çek Cumhuriyeti, İngiltere, İzlanda,

Araştırma makalesi yeni bir olgunun veya konunun ortaya çıkmasına odaklanırken alan araştırması daha çok önceden araştırılması yapılan konuların incelenmesini içermektedir. Tablo 2'deki bulgulara göre, "Science Direct" veri tabanından elde edilen 87 makalenin %98,9 (86 makale)'u araştırma makalesi, %1,1 (1 makale) alan araştırması makalesidir. Bu bağlamda turizmde taşıma kapasitesiyle ilgili yapılan çalışmaların mevcut çalışmaları incelemek yerine daha çok araştırmalara yeni bir boyut kazandırmak veya güncel veriler elde etmek amacıyla yapıldığı söylenebilir.

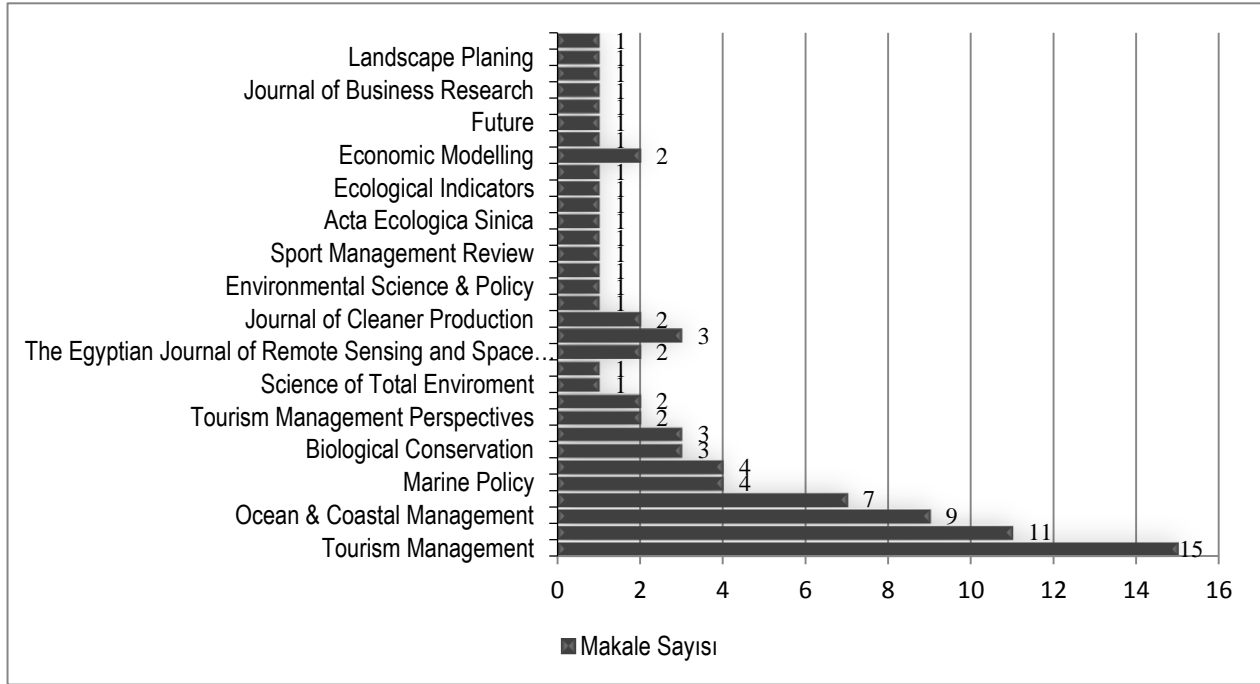
Turizmde taşıma kapasitesi ile ilgili yazılan makalelerin konu olduğu ülke sayısı toplamı 28'dir. Ancak diğer çalışmalar turizmde taşıma kapasitesine genel bir bakış açısıyla yaklaşmış ve herhangi bir ülke baz almadan incelemelerde bulunmuştur.

Botsvana, Kıbrıs, Yunanistan, Dominika, Kamboçya, Vietnam, Danimarka, Japonya'dır.

Turizmde taşıma kapasitesi konusunda yayımlanan 87 çalışmanın 15 tanesi "Tourism Management", 11 tanesi "Annals of Touris Research", 7 çalışmanın ise "Journal of Environmental

Management” dergisinde yayımlandığı görülmektedir. “Marine Policy” ve “Applied Geograph” adlı dergilerin her birinde 4’er, “Biological Conversation”, “Procedia-Social and Behavirol Sciences” ve “Land Scape and Urban Plannig” dergilerinde 3’er, “Tourism Management

Perspective”, “Procedia Economics and Finance”, “The Egyptian Journal of Remote Sensing and Space Science”, “Journal of Cleaner Production” ve “Economic Modelling” dergilerinde 2’şer çalışmanın yayımlandığı tespit edilmiştir.

Şekil 5. Makalelerin Yayımlandığı Dergilere Göre Dağılımı

Çalışmalar daha çok “Tourism Management” ve “Annals of Tourism Research” dergilerinde yayımlanmıştır. Bu iki dergi Dünya alanyazında öncü dergiler arasında yer almaktadır ve TÜBİTAK tarafından A sınıfı bir dergi olarak sınıflandırılmıştır. Yayın değeri ve etki faktörü yüksek olduğundan araştırmacılar tarafından daha

çok tercih edildiği düşünülmektedir (Aydın Arslan, Arslan ve Coşkun, 2016).

Science Direct veri tabanından 1974-2019 yılları arasında yayımlanan turizmde taşıma kapasitesi konulu makalelerin konuları, makalenin içeriğine ve amacına uygun olarak tespit edilmiş ve 14 farklı konu çerçevesinde incelenmiştir.

Tablo 4. Makale Konularının Araştırma Yaklaşımına Göre Dağılımı

Makalelerde Çalışılan Konular	Araştırma Yaklaşımı		Toplam
	Nitel	Nicel	
Rekreasyonel plaj kullanım modeli geliştirme	2	2	4
Milli park ve Tema park taşıma kapasitesi yönetimi	1	6	7
Turizm gelişiminin çevresel etkileri	5	2	7
Turizmin ekonomi üzerindeki etkisi	0	3	3
Arazi kullanım planlaması	1	2	3
Sürdürülebilir kalkınma yönetimi	9	6	15
Kruvaziyer turizmin taşıma kapasitesine etkisi	0	2	2
Turizmin su kaynakları taşıma kapasitesi	0	2	2
Kıyı alanlarında rekreasyon ortamlarının yönetimi	3	17	20
Turizmin ev sahibi topluluklar üzerindeki etkisi	2	1	3
Ekolojik planlama sistemi	1	3	4

Ziyaretçi etki yönetimi	2	6	8
Turizmde taşıma kapasitesi ile destinasyon yaşam döngüsü ilişkisi	2	3	5
Kırsal ve kentsel mekânların planlanması	3	1	4
<i>Toplam</i>	<i>31</i>	<i>56</i>	<i>87</i>

Tablo 4’ te makale konularının dağılımına göre en çok çalışılan konunun 20 makale ile (3 nitel/17 nicel) “kıyı alanlarında rekreasyon ortamlarının yönetimi” ikinci sırada ise 15 makale (9 nitel/6 nicel) ile “sürdürülebilir kalkınma yönetimi” olduğu görülmektedir. Bu konularda çalışma yapılmasının nedeninin, 21. yüzyılda insanların çevreyi ve kıyı alanlarındaki rekreasyon ortamlarını bilinçsizce kullanması ve bu konunun bilim dünyası tarafından dikkate alınması olduğu düşünülmektedir.

Tablo 5’teki makalelerin sayfa sayılarına bakıldığında ise 1-5 sayfa aralığında 4 makale, 6-

10 sayfa aralığında 40 makale, 11-15 sayfa aralığında 28 makale, 16-20 sayfa aralığında 12 makale ve 21 ve üzeri sayfa aralığında ise 3 makale bulunmaktadır. Makalelerin sayfa sayılarının yıl bazında değerlendirildiğinde ise, 2011 yılında 6-10 sayfa aralığında 6 makale, 2009 yılından sonra ise 21 ve üzeri sayfa aralığında makale yazılmadığı dikkat çekmektedir. Makalelerin sayfa sayılarının farklılık göstermesinin nedeninin, yayımlandıkları dergilerin yayın politikalarına uygun olarak hazırlanmasıyla ilgili olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Makalelerin Sayfa Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Sayfa Sayısı Aralığı					Toplam
	1-5	6-10	11-15	16-20	21 ve üzeri	
2019	-	1	3	-	-	4
2018	-	3	4	1	-	8
2017	-	5	4	1	-	10
2016	-	4	-	1	-	5
2015	-	5	2	-	-	7
2014	-	2	-	-	-	2
2013	-	3	3	-	-	6
2012	-	3	4	-	-	7
2011	-	6	1	-	-	7
2009	1	1	1	-	1	4
2007	-	-	1	-	-	1
2006	-	-	1	1	-	2
2004	-	-	-	1	-	1
2002	-	2	-	-	-	2
2000	-	1	-	-	-	1
1999	-	1	2	-	-	3
1998	-	-	-	1	-	1
1995	-	1	-	-	1	2
1992	1	-	-	-	-	1
1991	-	-	1	1	-	2
1990	-	1	-	1	-	2
1987	-	-	1	1	-	2
1986	1	-	-	-	-	1
1982	1	-	-	1	-	2
1980	-	-	-	-	1	1
1975	-	-	-	1	-	1
1974	-	-	-	1	-	1
<i>Toplam</i>	<i>4</i>	<i>40</i>	<i>28</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>87</i>

Makalelerin aldıkları atıflar konuyla alakalı çalışmanın niteliği ve alandaki yeri hakkında bilgi sunmaktadır. Çalışma kapsamındaki makalelerde

en az 0 atıf sayısı en fazla 968 atıf sayısı vardır. 0 atıf alan makale sayısı 1 tanedir.

Tablo 6. Makalelerin Atıf Sayılarına Göre Dağılımı

Atıf Sayısı	Çalışma Sayısı	%	Atıf Sayısı	Çalışma Sayısı	%
0	1	1,1	52	1	1,1
1	2	2,3	53	1	1,1
3	2	2,3	55	2	2,3
4	3	3,4	81	1	1,1
5	3	3,4	98	1	1,1
6	4	4,6	104	1	1,1
7	1	1,1	114	1	1,1
8	1	1,1	117	1	1,1
9	2	2,3	118	1	1,1
11	4	4,6	121	2	2,3
13	1	1,1	122	1	1,1
14	1	1,1	129	1	1,1
15	2	2,3	131	1	1,1
17	3	3,4	133	1	1,1
18	1	1,1	154	1	1,1
20	2	2,3	159	1	1,1
21	2	2,3	178	1	1,1
22	1	1,1	200	1	1,1
23	1	1,1	201	1	1,1
24	1	1,1	221	1	1,1
26	3	3,4	241	1	1,1
27	1	1,1	260	1	1,1
28	2	2,3	273	1	1,1
30	1	1,1	294	1	1,1
31	2	2,3	298	1	1,1
35	1	1,1	324	1	1,1
37	1	1,1	356	1	1,1
38	1	1,1	364	1	1,1
41	1	1,1	373	1	1,1
45	1	1,1	536	1	1,1
48	1	1,1	968	1	1,1
49	1	1,1	Toplam	87	100,0

Tablo 6'ya göre 33 makale 0-20 arasında atıf almıştır. 18 makale 21-41, 8 makale 45-81, 11 makale 98-133, 6 makale 154-221, 5 makale 241-298, 4 makale 324-373 ve 2 makale 536-968 arasında atıf almıştır. Atıf sayısı, çalışmanın erişilebilirliği ve konunun ilgili alanda ne kadar ilgi gördüğü ile doğru orantılıdır. "Science Direct" veri tabanındaki yayınlara kurumlar üzerinden ya da üyelik sistemi ile erişilebilmektedir. Bu durumun yayınlara atıf sayısını olumsuz yönde etkilemesi muhtemeldir.

SONUÇ

Turizmde kitlesel hareketlerin yoğunlaşması ve belirli turistik alanlarda görülen aşırı talep turizmde taşıma kapasitesinin aşılmasına, çevre ve doğal yapılarda bozulmalara, sosyal ve psikolojik olarak insanların olumsuz etkilenmelerine neden olabilmektedir (Bramwell, 2004). Literatür taraması sonucunda turizmde taşıma kapasitesi konusuna ilgili çalışmalar olmasına rağmen bu çalışmalar bibliyometrik olarak analiz eden çalışmalara rastlanmamıştır.

Bu çalışmada, “Science Direct” veri tabanında yer alan turizmde taşıma kapasitesi konulu makalelerden elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Çalışmanın yöntemi olarak kullanılan bibliyometrik analiz sonuçlarına göre; turizmde taşıma kapasitesi konusunda yazılan makaleler yıllar bazında karşılaştırıldığında en fazla makalenin 10 makale ile 2017 yılında yayımlandığı belirlenmiştir. 2017 yılını takiben, 8 makale ile 2018 yılı, 7 makale ile 2011, 2012, 2015 yılları, 6 makale ile 2013 yıllarında yayımlanmıştır. Buradan hareketle, 2010 yılından itibaren konuyla ilgili daha fazla makalenin yazıldığı söylenebilir. 2000’li yıllardan sonra belirli bir düzeye gelen turizm hareketleri bilinçsiz kullanma ve yoğunluklardan olumsuz etkilenmiştir. Buradan hareketle 2000 yılından sonra bu konuda makalelerin daha fazla yazıldığı söylenebilir.

Makaleler, yazar sayılarına göre incelendiğinde, daha çok yazarların çalışmayı bireysel olarak yaptıkları tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında ele alınan bir diğer analiz ise, turizmde taşıma kapasitesinin en fazla hangi taşıma kapasitesine odaklanıldığıdır. Yapılan analizlere göre, %12 oranıyla çevresel taşıma kapasitesi ve %10 oranıyla turistik taşıma kapasitesi konusunda makale yazılmıştır. Taşıma kapasitesi turizmde çevre üzerinde istenmeyen değişimlere neden olabilir. Makalelerde daha çok “kıyı alanlarında rekreasyon ortamlarının yönetimi” ve “sürdürülebilir kalkınma yönetimi” konuları işlenmiştir. Bu durumun çevre ile turizmin birbirlerine bağımlılıklarının oldukça yüksek olmasından dolayı tercih edildiği düşünülmektedir. Makalelerin türü bakımından %98,9’u araştırma makalesi, %1,1’i ise alan araştırması makalesidir. Bu bakımdan daha çok araştırma makalelerin benimsendiği sonucuna ulaşılabilir. Araştırmaya en çok konu olan ülkeler sırasıyla; Çin, İspanya, Brezilya’dır. Türkiye’ye ilişkin sadece 2 çalışma vardır. Turizmin disiplinler arası bir özelliği olduğundan, turizmde taşıma kapasitesi konusu farklı disiplinlerin çalışma alanına da girmektedir. Yapılan analiz sonuçlarında, sırasıyla “Tourism Management”, “Annals of Tourism Research”, “Ocean&Coastal Managemet” ve “Journal of Enviromenteal Management” dergilerinde konuyla ilgili makaleler fazladır. Makaleler aldıkları atıf sayısı bakımından değerlendirildiğinde 87 makalenin içerisinde sadece 1 çalışmanın hiç atıf

almadığı en fazla 968 atıf sayısı ile de 1 çalışmanın olduğu tespit edilmiştir. Makalelerde kullanılan araştırma yaklaşımlarında ise 2000 yılına kadar daha çok nitel bir yaklaşım benimsenirken, 2000 yılından sonra özellikle 2010’lu yıllarda nicel bir yaklaşım benimsenmiştir.

Bu araştırma sadece Science Direct veri tabanında bulunan turizmde taşıma kapasitesi konusunu ele alan makaleleri değerlendirmiştir. İleride benzer çalışmalar hazırlayacak araştırmacılara ise, farklı veri tabanlarındaki yayınların analiz edilmesi, farklı parametrelerin kullanılması, çalışmaların belirli aralıklarla yenilenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Al, U. ve Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 1: 19-47.
- Al, U., Soydal, İ. ve Yalçın, H. (2010). Bibliyometrik özellikleri açısından Bilig’in değerlendirilmesi. *Bilig*, 55: 1-20.
- Aslan, Z. ve Aktaş, G. (1994). Turizm Açısından Çevre Sorunlarına Genel Bir Yaklaşım, *Çevre Dergisi*, Sayı:11, ss. 43-45.
- Aydın Arslan S., Arslan, E. ve Coşkun İ.O. (2016). Science Direct Veri Tabanında Taranan Dergilerin Bibliyometrik Analizi: Turizm Talebi Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi.17. Ulusal Turizm Kongresi “Sektör Buluşması” Bildiri Kitabı (23-26 Ekim 2016, Muğla) Ankara: Detay Yayıncılık
- Baloğlu, Ş. ve Assante, L.M. (1999).A Content Analysis of Subject Areas and Research Methods Used in Five Hospitality Management Journals. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 23 (1): 53-70
- Barca, M. ve Hızıroğlu, M. (2009). 2000’li Yıllarda Türkiye’de Stratejik Yönetim Alanının Entelektüel Yapısı, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1):113-148.
- Borgman, C.L. ve Furner, J. (2002). Scholarly Communication and Bibliometrics. *Annual Review of Information Science and Technology*, 36: 3-72.
- Bramwell, B. (2004). Coastal Mass Tourism: Diversification and Sustainable Development in Southern Europe. ABD: Channel View Publications

- Burkart, A.J. ve Medlık, S. (1992). *Tourism, Past, Present and Future*, Second Edition, London: Butterworth Heinemann.
- Cronin, B. ve Sugimoto, CR. (2014). *Beyond Bibliometrics: Harnessing Multi dimension all Indicators of Scholarly Impact*. ABD: MIT Press.
- Çiçek, D. ve Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4): 734-756.
- Demir C. ve Çevirgen, A. (2006). *Turizm ve Çevre Yönetimi: Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Düşmezkalender, E. ve Metin, M. (2019). Alternatif Turizme Yönelik Bibliyometrik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2):813-824
- Ece, A.S ve Çeşit, C.(2011). Türkiye'de Lisansüstü Düzeyde Yapılan Disiplinler Arası Müzik Araştırmaları ve Sonuçları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(17): 599-617.
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve (Eko)Turizm. Ankara, Erk Yayınevi.
- Güdü Demirbulat, Ö. ve Tetik Dinç, N. (2017). Sürdürülebilir Turizm Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2): 20-30.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*,1(1): 62-80.
- Kozak, N. (1994). Anatolia Dergisi'nde Yayımlanan Yazılar Üzerine Bir İnceleme, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5 (3): 22-33.
- Kozak, N. (1999) Dünya genelinde "Turizm", "Rekreasyon" ve "Boş Zamanlar ve Değerlendirilmesi" alanlarında yayımlanmakta olan akademik dergiler üzerinde bir inceleme, *Türk Kütüphaneciliği*, 13 (1): 5-27.
- Köseoğlu, M.A., Rahimi, R., Okumuş, F. ve Liu, J. (2016). Bibliometric studies in tourism. *Annals of Tourism Research*, 61: 180-198
- Lopez, E.R., Pilar, J.M.A., Garcia, S.D ve Levia, F.M. (2011). A review of restaurant research in the last two decades: A bibliometric analysis, *International Journal of Hospitality Management*.
- McKercher, B. (2008). A Citation Analysis of TourismScholars, *Tourism Management*, 29: 1226-1232.
- Önal, G.F. (2017). Bildirilerin Bibliyometrik Profili: IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu. *Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18 (3): 1079-1097
- Özel, Ç.H. ve Kozak, N. (2012). Turizm pazarlaması alanındaki makalelerin bibliyometrik analizi, VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı (12-15 Nisan 2012, Antalya), Ankara: Detay Yayıncılık
- Palmer, A.L., Sese, A. ve Montano, J.J. (2005). Tourism and Statistics: Bibliometric Study 1998-2002, *Annals of Tourism Research*, 32(1): 167-178.
- Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliographyor Bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25: 348-349.
- Riley, R.W. ve Love, L.L. (2000). The state of Qualitative Tourism Research, *Annals of Tourism Research*, 27 (1): 164-187.
- Sanchez, A.D., Del Río, M.D.L.C. ve García, J.A. (2017). Bibliometric Analysis of Publications on Wine tourism in The Databases Scopus and WoS. *European Research on Management and Business Economics*, 23(1): 8-15.
- Saveriades, A. (2000). Establishing the Social Tourism Carrying Capacity for the Tourist Resorts of the East Coast of the Republic of Cyprus. *Tourism Management* 21:147-156.
- Sökmen, C. ve Özkanlı, O. (2018). Gastronomi Turizmi Alanyazının Gelişimi: Journal of Tourism and Gastronomy Studies Dergisinde Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(2):99-127
- Tatar, C.C. (2010). Bilimsel Dergilerdeki Müzik Makalelerinin Bibliyometrik Profili (Yüksek Lisans Tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Temizkan, S.P., Çiçek, D. ve Özdemir, C. (2015). Sağlık Turizmi Konusunda Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili, *International Journal of Human Sciences*, 12(2): 394-415.
- Tsang, N.K. ve Hsu, C.H.(2011). Thirty years of Research on Tourism and Hospitality Management İn China: A Review and Analysis of Journal

Publications. *International Journal of Hospitality Management*, 30 (4): 886-896.

Turan, A. (2014). Turizm Konulu Yüksek Lisans Tezlerinin Bibliyometrik Özellikleri (1984-2013), VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

UNWTO. (1981), Saturation of Tourist Destinations: Report of the Secretary General, World Tourism Organisation, Madrid.

Xiao, H. ve Smith, S.L.J. (2006). The Making of Tourism Research, Insights from a Social Sciences Journal, *Annals of Tourism Research*, 33 (2):490-507.

Yalçın, H. (2010). Milli Folklor Dergisinin Bibliyometrik Profili (2007-2009). *Milli Folklor*,22(85), 206.

Yeksan, Ö.ve Akbaba, A. (2019).Sürdürülebilir Turizm Makalelerinin Bibliyometrik Analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2)

Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda Bahşiş İle İlgili Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2): 65-79

Zencir, E. ve Kozak, N. (2012). Sosyal Bilimler Enstitü Dergilerinde Yayımlanan Turizm Makalelerinin Bibliyometrik Profili (2000-2010), VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Antalya.